Specifika klinické terminologie

+LATINSKÉ PŘEDLOŽKY S AKUZATIVEM

+AKUZATIV SINGULÁRU VŠECH LATINSKÝCH DEKLINACÍ

Klinická terminologie

- **uplatnění** v klinických diagnózách a nejčastěji se jedná o značení
  - nemoci (asthma bronchiale)
  - úrazu (fractura aperta)
  - příznaku (tussis chronica)
  - operačního zákroku (amputatio)
  - vyšetřovacího postupu (colonoscopia)
- typické **užívání zkratek** a **akronymů** (spojení počátečních písmen několika slov)
  - Ca coli sigmoidei (carcinoma)
  - Fr. colli femoris l. sin. (fractura; lateris sinistri)
  - St. p. APPE (status post appendectomiam)

Ukázka z chorobopisu

byla hospitalizována na odd.9P - operační onkogynekologie
od: 2.11.10 do 4.11.10
na odd ARO od 4.11.10 do 8.11.10
na odd 9 od: 08.11.2010 do: 15.11.2010
na Gynekologicko-porodnické klinice FN Brno - pracoviště Porodnice

PŘÍJEM: Pacientka byla přijata k operačnímu zákroku.

Dg.: Ca cervicis uteri pT1b1 pN0(0/30) M0, G3
St.p. hysterectomia abdom rad gr.II cum adnexectomia bilaterali cum lymphadenectomia pelvis bilat(4.11.10)
Hypertensio. Myopia. Varices cruris.

VÝKON: dne 4.11.10 provedeno: Hysterectomia abdom rad gr.II cum adnexectomia bilateralis cum lymphadenectomia pelvis bilat

PRŮBĚH: Operace bez komplikací. Po operaci pacientka přeložena vzhledem k rozsahu výkonu a doporučení anesteziologa na ARO a poté zpět na odd.9. Časná mobilizace, péče o suturu.
Celková hospitalizace bez komplikací.

Klinická terminologie

- převládají **nominativní a genitivní tvary**
- ovšem objevují se i **vazby s předložkami** vyjadřující
  - časový souběh / návaznost
    - Status post resectionem coli sigmoidei ante annos XV
  - pozici / směr
    - Metastases ad pulmones
  - způsob / charakter / míru / účinek
    - Fractura claviculae dextrae cum dislocatione ad latus
  - důvod
    - Chemotherapia propter carcinoma
  - příčinu
    - Ileus intestini tenuis ex adhaesionibus

Klinická terminologie

- Strana je určena opisně pomocí spojení **latus dextrum/sinistrum/utrumque** ve tvaru **genitivu singuláru**
  - pravý/vpravo -> lateris dextri (zkratka l.dx.)
  - levý/vlevo -> lateris sinistri (l. sin.)
  - oboustranný/na obou stranách -> lateris utriusque (l.utr./l.utq)

```
Dg: T068 Polytrauma
    W1731  Pád s padákem
    S4220  Fractura humeri proximalis l. sin comminutiva luxans
    S3250  Fr. rami sup. et inferioris ossis pubis l. dx
    S3250  Fr. ramus sup. ossis pubis l. sin
    S3210  Fr. sacri l. dx
    S2210  Fr. corporis vertebrae thoraciceae VII et VIII.
    S3200  fr. procesus transversi vertebrae lumbalis II.-IV.
    S3700  Contusio renis l. dx cum hematoma perirenale
    S134   Distensio ligg. col. vert. partis cervicalis
    S202   Contusio thoracis l. sin
    S2730  Contusio pulm. l. sin
    S2710  Hemothorax postraumaticum l. sin
    S4210  Fr. proc. coracoideus scapulae l. sin
```

Klinická terminologie

- **dvojí** možnost **postavení adjektiva** specifikující poranění / onemocnění
  - těsně za substantivem, ke kterému patří
    - Fractura **comminutiva** partis proximalis ulnae lateris sinistri
  - na konci termínu
    - Fractura partis proximalis ulnae lateris sinistri **comminutiva**

```
Dg: T068 Polytrauma
    V1701  Cykl.řid.x pev.překl.;neprov.neh.;volný čas
    S0640  Haemorrhagia epidurale reg. temporale l.sin
    F100   Ebrietas aethylica
    S0601  Commotio cerebri
    S0240  Fr.compl. zygomaticomaxillaris l.sin cum hemosinus sphenoid.
    S4201  Fr.claviculae l.sin apeta
    S4210  Fr. scapulae l.sin comminutiva
```

Klinická terminologie

- **vyjádření stupně** poranění, onemocnění
  - opisně pomocí spojení substantiva gradus s
    a) adjektivem v komarativu/superlativu

       Ruptura lienis **gradus minoris/majoris/minimi/maximi**

    b) řadovou číslovkou (1.-4.)

       Asthma bronchiale **gradus primi/secundi/tertii/quarti**

Klinická terminologie

- převažují slova s řeckými slovními základy a gramatické jevy převzaté z řečtiny

DG: C023 Carcinoma linguae et baseos oris
Stp. chir. intervenci
Stp. CHT a RT
PEG
I10 Morbus hypertonicus
Stp. transpl.ledviny
DM II na inzulinu
Hydrokéla testis l.sin., po transplantaci
Chron. bronchitis, t.č. v klidu
NO: pac. s verifikovaným spino Ca linguae et baseos oris l. dx, pac. je po 3.cyklu CHT.Zmenšení Tu asi o 20%, LU submandibulárně hmatné.
Stp. radikální resekci a radikálnímu krčnímu bloku vpravo.
Nyní přijat s krvávení z nádoru k observaci a i.v. terapii.

Klinická terminologie

- **vyjádření zánětlivého onemocnění**
  - pomocí přípony **-itis, -itidis, f.** připojené ke genitivnímu kmeni substantiva označujícího postižený orgán (ve většině případů k řeckému termínu)
    - hepar, hepatis -> hepatitis, hepatitidis, f. = zánětlivé onemocnění jater
    - encephalon, encephali -> encephalitis, encephalitidis, f. = zánětlivé onemocnění mozku
    - nephros, nephri -> nephritis, nephritidis, f. = zánětlivé onemocnění ledvin
    - gaster, gastris -> gastritis, gastritidis, f. = zánětlivé onemocnění žaludku

Klinická terminologie

- **vyjádření nádorového onemocnění**
  - pomocí přípony **-oma, -omatis, n.** připojené ke genitivnímu kmeni substantiva (ve většině případů k řeckému termínu)
    - myoma, myomatis -> svalový nádor
    - lipoma, lipomatis -> tukový nádor
    - nephroma, nephromatis -> nádor ledviny

Klinická terminologie

- **užívání klinických eponym**
  - Facies Hippocratica
    - výraz tváře těžce nemocných lidí před smrtí, pro něhož jsou typické propadlé tváře, zapadlé oči a špičatý nos; jako první jej velmi přesně popsal Hippokratés

Klinická terminologie

- **užívání klinických eponym**
  - Morbus Crohn
    - Crohnova nemoc; zánětlivé střevní onemocnění, na jehož popisu se významně podílel americký gastroenterolog Burrill Bernard Crohn

Akuzativ a latinské předložky s akuzativem

ad	k, do, při	**intra**	v, uvnitř, za, během
ante	před	**per**	skrz, přes, pomocí
circum	okolo, kolem	**post**	po, za
contra	proti	**propter**	kvůli
extra	mimo, vně	**secundum**	podle
infra	pod	**supra**	nad
inter	mezi	**trans**	přes

Předložky **IN** a **SUB** se pojí s akuzativem i ablativem:
-> **KAM?** = akuzativ
-> **KDE?** = ablativ

Deklinace		I.			II.				III.					IV.		V.
Vzor		*vēna*	*raphē*	*diabētēs*	*nervus cancer*	*sēptum*	*nephros*	*cōlon*	*pulmō*	*corpus*	*auris*	*rēte*	*basis*	*ductus*	*genū*	*faciēs*
Rod		***f.***	***f.***	***m.***	***m.***	***n.***	***m.***	***n.***	***m. + f.***	***n.***	***m. + f.***	***n.***	***f.***	***m.***	***n.***	***f.***
singulár	**1.**	-a	-ē	-ēs	-us/-er	-um	-os	-on			-is/-ēs	-e/-ar	-sis/-xis	-us	-ū	-ēs
	2.	-ae	-ēs	-ae	-ī	-ī	-ī	-ī	-is	-is	-is	-is	-is/-eos	-ūs	-ūs	-ēī
	4.	-am	-ēn	-ēn/-am	-um	= 1.	-on	= 1.	-em	= 1.	-em	= 1.	-im	-um	= 1.	-em
	6.	-ā	-ē	-ē/-ā	-ō	-ō	-ō	-ō	-e	-e	-e	-ī	-ī	-ū	-ū	-ē
plurál	**1.**	-ae	-ae	-ae	-ī	-a	-ī	-a	-ēs	-a	-ēs	-ia	-ēs	-ūs	-ua	-ēs
	2.	-ārum	-ārum	-ārum	-ōrum	-ōrum	-ōrum	-ōrum	-um	-um	-ium	-ium	-ium	-uum	-uum	-ērum
	4.	-ās	-ās	-ās	-ōs	= 1.	-ōs	= 1.	-ēs	= 1.	-ēs	= 1.	-ēs	-ūs	= 1.	-ēs
	6.	-īs	-īs	-īs	-īs	-īs	-īs	-īs	-ibus	-ibus	-ibus	-ibus	-ibus	-ibus	-ibus	-ēbus

		Adjektiva 1. a 2. deklinace			Adjektiva 3. deklinace					
		trojvýchodná			dvojvýchodná		jednovýchodná		komparativy	
Rod		***m.***	***f.***	***n.***	***m. + f.***	***n.***	***m. + f.***	***n.***	***m. + f.***	***n.***
Vzor		*palātīnus (nervus)*	*palātīna (vēna)*	*palātīnum (sēptum)*	*nāsālis (auris)*[1]	*nāsāle (rēte)*	*simplex (auris)*[2]	*simplex (rēte)*	*lātior (pulmō)*	*lātius (corpus)*
singulár	**1.**	-us/-er	-a	-um	-is	-e	-ex/-ns/-s	-ex/-ns/-s	-ior	-ius
	2.	-ī	-ae	-ī	-is	-is	-is	-is	-is	-is
	4.	-um	-am	= 1.	-em	= 1.	-em	= 1.	-em	= 1.
	6.	-ō	-ā	-ō	**-ī**	-ī	**-ī**	-ī	-e	-e
plurál	**1.**	-ī	-ae	-a	-ēs	-ia	-ēs	-ia	-ēs	-a
	2.	-ōrum	-ārum	-ōrum	-ium	-ium	-ium	-ium	-um	-um
	4.	-ōs	-ās	= 1.	-ēs	= 1.	-ēs	= 1.	-ēs	= 1.
	6.	-īs	-īs	-īs	-ibus	-ibus	-ibus	-ibus	-ibus	-ibus